

EPKK INFOLEHT

Põllumajanduse ja toidu-uudised Euroopast

AASTALÕPU TEEMAD BRÜSSELIS KEERLEVAD LOODUSE TAASTA- MISE JA ÜPP TULEVIKU ÜMBER

Mõnedki roheleppest tulenevad seadusaktid
jõuavad lõpusirgele

Aasta viimastel kuudel on Brüsselis kirgi kütnud looduse taastamise ja taimekaitsevahenditega seotud teemad. Kui looduse taastamise määruse osas oli poliitiline tahe ja avalikkuse surve suur, siis jõudsid kaasseadusandjad Euroopa Parlament, nõukogu ja komisjon üldises lähenemises kiirkorras kokkuleppele. Teisiti on läinud taimekaitsevahendite säästva kasutamise määrusega, mille ettepanekus leiduvad probleemid on seni lahenduseta, mistõttu Euroopa Parlament selle määrusettepaneku komisjonile tagasi saatis. Edasine tegevus jääb tõenäoliselt järgmise Europarlamendi ja komisjoni koosseisu kanda. Lisaks sellele kõneldakse aina rohkem ühise põllumajanduspoliitika tulevikust peale ELi võimalikku laienemist ja strateegilise dialoogi vajalikkusest põllumeestega. Endiselt oluline on turuolukord ning Ukraina import. Kuum teema on ka nn laboriliha ja selle võimalik mõju traditsioonilisele põllumajandusele.

SELLES NUMBRIS:

- Taimekaitsevahendid - 2
- Strateegiline dialoog - 3
- Tuleviku ÜPP - 4
- Looduse taastamine - 5
- Glüfosaat - 6
- Turuülevaade - 7
- Laboriliha - 9
- Kaubandus - 11
- Promotsioon - 12

Foto: Pixabay

Foto: Pixabay

TAIMEKAITSEVAHENDITE SÄÄSTVA KASUTAMISE OSAS KOKKULEPPELE EI JÕUTUD

Europarlament lükkas komisjoni määrusettepaneku tagasi

Euroopa komisjon esitas 22. juunil 2022.a. määruse ettepaneku taimekaitsevahendite säästva kasutamise kohta, millega muudetakse määrust (EL) 2021/2115. Ettepaneku eesmärk oli asendada kehtivad õigusaktid (direktiiv 2009/128/EÜ) määrusega, et ühtlustada riiklike pestitsiidide kasutamise poliitika ja viia need paremini kooskõlla Euroopa roheleppe „Talustaldrikule“ ja elurikkuse strateegia ning ELi kemikaalide strateegia ja nullsaaste tegevuskava eesmärkidega. Ettepanek sisaldas kohustust vähendada 2030. aastaks keemiliste pestitsiidide üldist kasutamist ja riski ELis 50% ning ohtlikumate pestitsiidide kasutamist 50% võrra. Samuti oli selle eesmärk pakkuda proportsionaalset, realistlikku, kuid ambitsioonikat lähenemisi pestitsiididega seotud kasvavate ühiskondlike probleemide lahendamiseks.

MÄÄRUSE EELNÕUS ON MITMEID LAHENDAMATA PROBLEEME

Komisjoni esitatud eelnõus on neli olulist probleemi: õiguslikult siduvad taimekaitsevahendite kasutamise vähendamise eesmärgid, vastav kalkulatsioonimetoodika, taimekaitsevahendite kasutamise täielik keeld tundlikel aladel ning uute nõuete rakendamise kaasnep administratiivne koormus. Lisaks on eelnõuga kaasnev mõjuanalüüs liiga üldsõnaline ning taimekaitsevahendite keeldu tundlikel aladel, eelnõu mõju impordile ning toidujulgeolekule ei ole piisavalt analüüsitud. 2022. aastal palus nõukogu koostada komisjonil täiendav mõjude analüüs, mida tutvustati selle aasta juulis toimunud põllumajandus- ja kalandusministrite nõukogu istungil ning septembris toimunud töögrupi istungil. Liikmesriigid olid valdavalt kriitilised.

EUROPARLAMENDI TÄISKOGU HÄÄLETAS ETTEPANEKU VASTU

2022. aasta septembris määrati Euroopa Parlamendis ettepaneku raporti koostamise vastutavaks komiteeks keskkonnakomitee ning raportööriks Austria saadik Sarah Wiener (Rohelised). Põllumajanduse ja maaelu arengu komitee ja arengukomisjon esitasid oma arvamused, kusjuures AGRI komisjonil oli ainupädevus

ettepaneku artikli 43 kohta, mis on seotud ÜPP raames toimuva rahastamisega. Raportile tehti hulgaliselt muudatusettepanekuid, mille hulgas oli nii põllumajandustootjate seisukohalt leevendavaid tingimusi kui ka oluliselt karmistavaid nõudeid. Pärast Euroopa Parlamendi 21. novembri 2023. aasta täiskogu istungil toimunud arutelu hääletas Europarlament 22. novembril komisjoni ettepaneku maha ja lõpetas oma esimese lugemise. Raportöör Sarah Wiener leidis, et sisse hääletatud muudatusettepanekud nõrgestavad määrusettepanekut sedavõrd, et kogu ettepanek muutub mõttetuks, mistõttu see hääletusele pandigi. Sarnasel seisukohal, kuid vastupidiselt põhjustel (muudatusettepanekud ei olnud piisavad, et ettepanek muutuks kasutamiskõlblikuks) olid põllumajandustootjate seisukohalt lähtuvad saadikud. Komisjoni määrusettepaneku tagasilükkamise poolt hääletas 299 saadikut, 207 oli vastu ning 121 saadikut jäi erapooletuks.

MÄÄRUSE TULEVIK ESIALGU EBASELGE

Euroopa Parlament lükkas täiskogul Euroopa Komisjoni poolt esitatud eelnõu tagasi ning palus Euroopa Komisjonil eelnõu tagasi kutsuda. Sellesisuline resolutsioon edastati Nõukogule, Euroopa Komisjonile ja liimesriikide parlamentidele. Euroopa Komisjoni avalduse kohaselt nad hetkel eelnõud tagasi võtta ei kavatse, sest nõukogu ei ole oma positsiooni eelnõu suhtes veel kujundanud. Seniks, kuni Euroopa Komisjon eelnõud tagasi ei võta, peab aluslepingus sätestatu kohaselt nõukogu otsustama kas ja kuidas oma positsiooni eelnõu suhtes väljendada. Nõukogu on praeguseks loobunud järelduste koostamisest, selle asemel esitatakse eduaruanne. Europarlamendi valimistenii on jäänud liiga vähe aega, et praegune komisjoni ja parlamendi koosseis seda määrust uuesti menetleda jõuaks. Järgmine eesistujariik Belgia on siiski lubanud taimekaitsevahendite teemaga edasi tegeleda.

LAHENDUSI SAAB LEIDA AINULT DIALOGIS PÖLLUMEESTEGA

Copa-Cogecaga hinnangul saatsid saadikud otsustava sõnumi: dialoogi puudumine põllumeestega, eesmärkide kehtestamine ülalt alla, mõju hindamisest keeldumine ja ettepanekute esitamine ilma rahalise katteta peab lõppema! Strateegiline dialoog, mida soovib komisjoni president Ursula von der Leyen, on nüüd olulisem kui kunagi varem. Lahendusi saab leida vaid dialoogis põllumeestega, mitte aga ülaltpoolt eluvõraid eesmärke peale surudes.

Foto: Euroopa Komisjon

KOMISJON PLAANIB STRATEEGILIST DIALOOGI PÕLLUMEESTEGA

President Von der Leyeni idee otsitakse sisu

Euroopa Komisjoni president Ursula Von der Leyen tegi 13. septembril esitatud kõnes kavatsusest alustada strateegilist dialoogi põllumajanduse tuleviku üle ELis. Copa-Cogeca usub, et igasugune dialoog peab lähtuma tegelikkusest, millega põllumajandustootjad, metsahooldajad ja nende ühistud kohapeal kokku puutuvad ning nende strateegilisest rollist toidu- ja energiajulgeoleku tagamisel. Sektoril on mitmeid väljakutseid: Venemaa agressiooni tagajärjed, sisendikulude suurenemine, äärmuslikud ilmastikunähtused, arutelu ELi pikaajalise eelarve üle, ÜPP tulevik peale 2027. a. ja võimalik laienemine. Endiselt püsib vajadus ELi roheleppe mõjude kumulatiivse analüüsi järele.

DIALOOGI FORMAAT ON JUBA OLEMAS

Põllumeeste strateegilise dialoogi pidamiseks komisjoniga on juba olemas kodanikuühiskonna dialoogi rühmad (CDG, varem nimetatud nõuandvateks komiteedes). Siiski, neid on hiljuti reformitud ja tugevalt nõrgestatud. Copa-Cogeca nõuab seetõttu CDG raamistiku tugevdamist, mis võimaldaks põllumajandustootjatel ja ühistutel nõuetekohaselt ja läbipaistvalt osaleda seadusandluse ettevalmistamise protsessis.

KOHTUMINE KOMISJONI UUE ASEPRESIDENDIGA ANDIS LOOTUST MÕISTVALE KOOSTÖÖLE

Copa-Cogeca kohtus uue Euroopa Komisjoni asepresidendi Maroš Šefčovičiga, kes asendab nüüd Hollandisse lahkunud volinik Frans Timmermans. Uuele volinikule tutvustati Copa-Cogeca seisukohti ELi põllumajanduse tuleviku strateegilise dialoogi kohta ning saadi ülevaade roheleppe/talustaldrikule poliitika hetkeseisu kohta. Asepresident Šefčovič tundis sügavat huvi ja oli osavõtlik põllumeeste poolt Covidi tõttu kogetud väljakutsete, sõja tagajärgede ja äärmuslike ilmastikutingimuste osas tunnustas sektori strateegilist rolli lahenduste pakkujana. Pettumus valmistis siiski asepresidendi soov minna edasi senise rohepoliitikale üleminekuga, mis peaks kindlustama sektori elujõulisuse.

LÜHIDALT STRATEEGILISEST DIALOOGIST

Eesmärgid: pärast komisjoni ja sektori vahel tekkinud polariseerumist esitas president von der Leyen isiklikult taotluse leida uus viis põllumeestega töötamiseks. President on otseselt kaasatud dialoogi puudutavate otsuste tegemisse, samal ajal kui asepresident Šefčovič juhib tema vastutusel olevat tööd.

Struktuur/vorm: hõlmab piiratud arvu osalejaid ELi kogu põllumajandus- ja toiduahelast, kooskõlas Copa-Cogeca sooviga võimaldada töhusaid arutelusid ja vältida ettevõtete otsest osalemist. Lisaks Copa-Cogecale osalevad CEJA, Via Campesina, IFOAMI, FoodDrinkEurope, Eurocommerce ja ka valitsusvälised organisatsioonid, mis on koondatud võrgustikku green10. Finantseerimisasutused peaksid olema pildi oluline osa. ELi asutuste poolelt osaleb von der Leyen vähemalt käivitamises vahetult, olenevalt käsitletavatest teemadest osalevad mitmed volinikud, näiteks põllumajanduse, tervisekaitse, siseturu ja eelarvevolinik.

Põhiteemad: 1) põllumajandussektori tulevik ELis ja kuidas tõhusalt toetada põlvkondade uuenemist. 2) Konkurentsivõime, tootmispotentsiaali, põllumajandustootjate sissetulekute ja kasumlikkuse säilitamine 3) ÜPP eelarve vastavus väljakutsetele 4) tagada poliitika ühtsuse sise- ja välispoliitikas 4) edendada ja toetada põllumajandustootjate ühistuid.

Ajakava: novembrikuu jooksul kohtus asepresident Šefčoviči kabinet huvitatud osapooltega ideede kogumiseks ning esitab kokkuvõtte president Von der Leyenile, kes isiklikult otsustab edasiste tegevuste üle. Jaanuarist märtsini 2024 saadetakse kutsed dialoogis osalemiseks.

Oodatav tulemus: aruanne põllumajanduse tuleviku kohta, mille peaks üle võtma ka järgmine Euroopa Komisjon ning mis on aluseks sektori peamiste strateegiliste arutelude jaoks, näiteks eelarve, laienemise või süsinikupõllumajanduse tasustamine osas.

Igasugune dialoog peab lähtuma tegelikkusest, millega tootjad kokku puutuvad ning nende rollist toidu- ja energiajulgeoleku tagamisel.

ALANUD ON ARUTELU ÜPP TULEVIKU ÜLE

Kuidas tulla toime kriiside, sõja ja ELi laienemisega?

Pidades silmas 6.–9. juunil 2024 toimuvaid Euroopa Parlamendi valimisi ja volinik Wojciechowski kavatsust esitada oma ideed 2027. aasta järgse ühise põllumajanduspoliitika kohta selle aasta lõpus, algatas Copa-Cogeca arutelu, millisenä näevad Euroopa põllumehed tuleviku ÜPPd.

Tulevase ÜPP keskmes peavad olema põllumehed, metsaomanikud ja nende ühistud. ELi asutamislepingus sätestatud ÜPP eesmärgid peavad olema ka 2027. aasta järgsel perioodil jätkusuutliku, õiglase ja vastupidava ELi põllumajanduse juhtpõhimõtted ning jääma muutumatuks.

Põhinedes ühiste eesmärkidele ja eeskirjadele ning ühisele rahastamisele ning täpse ja piiratud subsidiaarsuse astmega, peab 2027. aasta järgne ÜPP püüdlema elujõulise ja jätkusuutliku sektori poole, mis:

- kaitseb ja edendab meie põllumajandusmudelite, sealhulgas ühistute mitmekesisust ning elujõulist toidutootmist;
- jätkab järjekindlalt toiduga kindlustatuse ja toiduohutuse tagamist kõige kuluefektiivsemal, loomade tervise ja heaolu ning keskkonnasõbralikumal viisil;
- meelitab ligi ja hoiab noori, naisi ja uusi tulijaid, sealhulgas sobiva kvalifikatsiooniga spetsialiste.

ÜPP EESMÄRK ON PÕLLUMEESTE SISSETULEKUTE SUURENDAMINE

ÜPP tulevased ambitsioonid keskkonnavalase ja sotsiaalse kestlikkuse osas peavad olema realistlikud, kohandatud kohalike tingimuste, väljakutsete ja põllumajandustavade ning piisavate rahaliste vahenditega, et tagada põllumajandustegevuse majanduslik jätkusuutlikkus. Seetõttu peab ÜPP eesmärk olema põllumajandustootjate sissetulekute suurendamine. Tegevuste rakendamisel tuleb tootjaid motiveerida keskkonna- ja sotsiaalsete tavade järgimiseks, ületades kantud kulused/saamata jäänud tulused, selle asemel, et kehtestada sekkumised, mis käsitlevad keskkonna- ja sotsiaalset mõõdet ning selline lähenemine peab olema järjekindel. Tuleb vaadata ka kogu ÜPP nn rohelist arhitektuuri, selle ülesehitust, sünergiat, koormust, praktilisust ja atraktiivsust. Lisaks tuleb soodustada juurdepääsu teadmiste, innovatsiooni ja tehnoloogilist arengut.

Küsimus on, kas senine toetustepõhine ÜPP on jõukohane ka pärast Ukraina EL-iga liitumist?

Copa-Cogeca on määranud 2027. a. järgse ÜPP peamised käivitajad. Oluliseks peetakse kuus peamist tegevusvaldkonda:

- 1) Tugevdada ELi põllumajanduse konkurentsivõimet, säilitada selle tootmispotentsiaal ja tagada toiduga kindlustatus;
- 2) kindlustada ja parandada põllumajandustootjate sissetulekuid ja põllumajanduse kasumlikkust rohepöörde käigus;
- 3) käsitleda põlvkondade uuendamist ja naiste mõjuvõimu suurendamist;
- 4) kaitsta ja hõlbustada investeeritud töhusama, uuenduslikuma ja jätkusuutlikuma sektori edendamiseks;
- 5) Töötada välja töhusamad ja kiiremini käivituvad turu- ja riskijuhtimismeetmed;
- 6) Tugevdada koostööd ja tootjate positsiooni väärtusahelas.

KUIDAS TULLA TOIME ELI LAIENEMISEGA?

Juunis 2022 kinnitas Euroopa Parlament Ukraina, Moldova ja Bosnia-Hertsegoviina ELi kandidaatriikideks. ELi Nõukogu president Charles Michel on öelnud välja, et nii EL kui ka Ukraina peaksid valmis olema nende liitumiseks juba 2030. aastal. See on algatanud olulise arutelu, kuidas tulla toime Ukraina hiiglasliku põllumajanduse integreerimisega, seda eriti Ukraina teravilja jt toodete impordi tõttu tekkinud turutõkete valguses. Tõstatanud on küsimused, kas senine toetustel põhinev ÜPP on asjakohane laienenud ELis ja mil viisil tuleks seda muuta. Arvestades Ukraina põllumajandusettevõtete suurust ja väikest loomkoormust võrreldes ELiga, kas peaks toetusi maksma suuruse järgi või hektaripõhised toetused üldse lõpetama? Vajalik on tõsine arutelu ning uued ideed kõikide liikmesriikide poolt.

Fotod: Pixabay

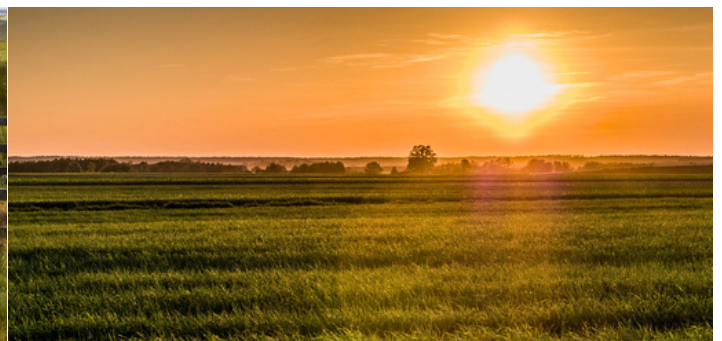

Foto: Pixabay

LOODUSE TAASTAMISE MÄÄRUSE OSAS JÕUTI ESIALGSELE KOKKULEPPELE

Kaasseadusandjad peavad esialgse kokkuleppe enne jõustumist kinnitama

Novembris jõudsid praegune ELi nõukogu eesistujariik Hispaania ja Euroopa Parlamendi esindajad esialgsele poliitilisele kokkuleppele looduse taastamist käsitleva määruse suhtes. Määruse kohaselt peavad liikmesriigid kehtestama ja rakendama meetmed, millega taastatakse 2030. aastaks vähemalt 20% ELi maismaa- ja merealadest. Nõutakse ka, et liikmesriigid kehtestaksid 2030. aastaks meetmed, et taastada vähemalt 30% mõlemas lisas loetletud halvas seisundis elupaigatüüpidest. Taastamismeetmete rakendamisel tuleb seada esikohale Natura 2000 alad. Samuti peavad liikmesriigid kehtestama meetmed, et taastada 2040. aastaks vähemalt 60% ja 2050. aastaks vähemalt 90% halvas seisundis elupaikadest. Väga levinud ja laialt levinud elupaikade jaoks lisati täiendav paindlikkus.

TOLMELDAJAD, LIBLIKAD, PÖLLULINNUD

Liikmesriikidele tuleb kehtestada meetmed, et pöörata tolmeldajate arvukuse vähenemine hiljemalt 2030. aastaks kasvule. Kasvavad suundumused tuleb saavutada lisaks ka vähemalt kahes järgmisest kolmest näitajast: rohumaaliblikate indeks, mitmekesiste maastikelementidega põllumajandusmaa osakaal, orgaanilise süsiniku varu mineraalsetes põllumuldades. Samuti on selles seatud tähtajalised eesmärgid, et suurendada levinud põllulindude indeksit riigi tasandil.

PAINDLIKKUS TURBAALADE TAA-SOOSTAMISEL

Kaasseadusandjad nõustuvad pakkuma liikmesriikidele paindlikkust turbaalade taassoostamisel, kuna mõnel asjaomasel kohustusel on ebaproportsionaalselt suur mõju. Tekstis seatakse eesmärgiks taastada 30% põllumajanduses kasutatavatest kuivendatud turbaaladest aastaks 2030, 40% aastaks 2040 ning 50% aastaks 2050, kuigi tugevalt mõjutatud liikmesriikidel on võimalik kohaldada madalamat protsendimäära. Taassoostamise eesmärkide saavutamise kohustus ei kehti põllumajandustootjate ega eramaaomanike suhtes.

Taas-soostamise eesmärkide saavutamise kohustus ei kehti põllumajandustootjate ega eramaaomanike suhtes.

METSAÖKOSÜSTEEMID

Liikmesriigid peavad kehtestama meetmed, et suurendada metsaökosüsteemide elurikkust ja saavutada teatavate näitajate, näiteks seisva ja lamava lagupuidu hulga ja levinud metsalindude indeksi puhul riigi tasandil kasvusuundumus, võttes arvesse metsatulekahjude ohtu. Kaasseadusandjad lisasid ka sätte, milles kutsutakse liikmesriike üles panustama eesmärki istutada ELis 2030. aastaks vähemalt kolm miljardit uut puud.

RIIKLIKUD TAASTAMISKAVAD

Liikmesriigid peavad esitama komisjonile korrapäraselt riiklikud taastamiskavad, milles näidatakse, kuidas nad eesmärgi saavutavad. Samuti peavad nad oma edusamme jälgima ja andma nende kohta aru. Seda tehakse järk-järguliselt. Liikmesriigid võivad võtta oma kavade kehtestamisel arvesse nende erinevaid sotsiaalseid, majanduslikke ja kultuurilisi nõudeid, piirkondlikke ja kohalikke iseärasusi ning rahvastiku tihedust, sealhulgas äärepoolseimate piirkondade erilist olukorda.

TAASTAMISMEETMETE RAHASTAMINE

Esialgses kokkuleppes lisatakse uus säte, milles tehakse komisjonile ülesandeks esitada üks aasta pärast määruse jõustumist aruanne, mis sisaldab ülevaadet ELi tasandil kättesaadavatest rahalistest vahenditest, rakendamise rahastamisvajaduste hinnangut ja analüüsi võimalike rahastamispuudujääkide kindlakstegemiseks. Liikmesriike julgustatakse edendama olemasolevaid era- ja avaliku sektori kavasisid, et toetada taastamismeetmeid rakendavaid sidusrühmi, sh maa-haldajaid ja -omanikke, põllumajandustootjaid, metsandusettevõtjaid ja kalureid. Riiklikud taastamiskavad ei kohusta riike käesoleva määruse rakendamiseks ümber kavandama ühise põllumajanduspoliitika või ühise kalanduspoliitika rahastamist 2021.–2027. aasta mitmeaastase finantsraamistiku raames.

LÄBIVAATAMINE JA NN HÄDAPIDUR

Komisjon peab 2033. aastaks läbi vaatama määruse kohaldamise ning selle mõju põllumajandus-, kalandus- ja metsandussektorile, samuti selle laiema sotsiaal-majandusliku mõju, ning neid hindama. Nähakse ette ka võimalus peatada määruse kõnealuste agroökosüsteeme käsitlevate sätete rakendamine rakendusaktiga kuni üheks aastaks, kui toimuvad ettenägematud ja erakorralised sündmused, mis ei ole ELi kontrolli all ja millel on kogu ELis tõsised tagajärjed toiduga kindlustatusele.

EDASISED SAMMUD

Esialgne kokkulepe esitatakse nüüd kinnitamiseks liikmesriikide esindajatele nõukogus (COREPER) ja parlamendi keskkonnakomisjonile. Pärast heakskiidu andmist peavad mõlemad institutsioonid teksti pärast õiguskeelelist viimistlemist ametlikult vastu võtma, enne kui selle saab avaldada Euroopa Liidu Teatajas ja see jõustub.

ELI PÕLLUMAJANDUSTOOTJAD ON MURES

Kuigi Euroopa Parlamendi ja Nõukogu kokkuleppeteksti näol tehti olulisi parandusi ja järeleandmisi võrreldes Komisjoni esialgse ettepanekuga, on Copa-Cogeca ning eriti Kesk- ja Lõuna-Euroopa farmerid äärmiselt murelikud. Nende hinnangul on agroökonoomiat puudutavate sätete määrusse lisamise näol tegu täiesti ebarealistlike eesmärkide uuesti päevakorda tõstmisega, mis seab intensiivse põllumajanduse piirkondadele piirangud, mis ähvardavad kasumliku tootmise lõpetada. Samuti on endiselt ebaselge uute nõuete rahastamine ning kuigi taastamiskavad koostatakse liikmesriikides, jätab komisjon endale sekkumisvõimaluse, mille määr ja ulatus ei ole teada.

Ebaselgeks jääb meetmete rahastamine, samuti küsimus, mil määral sekkub komisjon liikmesriikide taastekavade sisse.

Foto: Jan Thomas Landgrena / Visualhunt.com

GLÜFOSAAT: DEBATT JÄTKUB KÜMNE AASTA PÄRAST

Euroopa Komisjon pikendas glüfosaadi kasutusluba 2033. aastani

13. oktoobril 2023 hääletasid liikmesriigid Komisjoni ettepaneku üle pikendada glüfosaadi kasutusluba veel 10 aastaks. Kogunenud komitee ei suutnud kujundada ühtset arvamust ning määrus suunati edasi apellatsioonikomiteesse, kuid ka seal ei jõutud lõpliku otsuseni. Mitmed riigid soovisid Euroopa Toiduohutusameti (EFSA) täiendavaid uuringuid, mis tõestaksid glüfosaadi ohutust.

28. novembril võttis Euroopa Komisjon vastu rakendusmääruse, millega pikendati glüfosaadi kasutusluba veel 10 aastaks. See on kooskõlas EL-i seadusandlusega, mis kohustab Komisjoni vastu võtma rakendusmääruse, kui alalises komitees ja apellatsioonikomitees ei saavutata kvalifitseeritud häälteenamust. Komisjon tugines oma otsustes EFSA ja Euroopa Kemikaaliagentuuri (ECHA) ohutusuuringutele, millega alustati 2019. aasta detsembris. Uuringute tulemused ei hinnanud glüfosaadi riskitaset inimeste ja loomade tervisele kõrgeks ning samuti ei tõestatud ka kõrget riski keskkonnale, mille tõttu oleks alust olnud kasutusluba mitte pikendada. Uuringud on kummutanud ka arvamuse, et glüfosaat võiks olla kantserogeenne. EFSA uuringute kokkuvõtteid on leitavad [EFSA andmebaasist](#). Vastavalt rakendusmäärusele on glüfosaadi kasutusluba EL-is pikendatud kuni 15. detsembrini 2033. Seega võib glüfosaati taimekaitsevahendites kuni selle kuupäevani kasutada, tingimusel et iga taimekaitsevahend on pärast selle ohutuse hindamist riiklike asutuste poolt heakskiidetud.

Pikendatud luba toob kaasa ka rangemad [nõuded glüfosaadi kasutamisel](#). Glüfosaadi maksimaalne kasutusnorm põllumajanduses on 1,44 kg hektari kohta aastas, invasiivsete võõrliikide tõrjeks võib maksimaalselt kasutada 1,8 kg hektari kohta aastas ning mittepõllumajanduslikel aladel võib kasutada kuni 3,6 kg glüfosaati hektari kohta aasta. Glüfosaati sisaldavaid tooteid ei ole lubatud kasutada põllumajanduskultuuride koristuseelseks kuivatamiseks.

TURUÜLEVAADE

Vihmane ilm ja import Ukrainast tekitavad ELi tootjatele peavalu

Viimase kahe kuu ebasoodsad ilmastikutingimused, näiteks pidev vihm, on muutnud välitööd äärmiselt keeruliseks. See on mõjutanud maisi, kartuli ja suhkrubeedi koristamist. Mõnes riigis on kuni 50% kartulist endiselt põldudel ja seda ei pruugita koristada. Sellised ilmastikuolud mõjutavad ka taliviljade külvi ja paljudes riikides on oodata külvipinna märkimisväärset vähenemist.

Tuleb rõhutada, et import Ukrainast mõjutab tõsiselt teravilja-, õliseemne-, suhkru-, linnuliha- ja munasektorit kogu ELis. Näeme teravilja, õliseemnete ja suhkru hindade langustrendi, sealhulgas läänepoolsemates liikmesriikides, nt Prantsusmaa, Saksamaa, Belgia või Itaalia. Mõned tootjad on madalate hindade tõttu raskes olukorras.

TERAVILI, ÕLI- JA VALGUKULTUURID

Hinnad on järsult langenud, samas kui sisendkulud on endiselt äärmiselt kõrged, kuid siiski vähenemas. Nisu keskmine hind on 200 €/t (-38% a/a, +13% võrreldes 5 aasta keskmisega). Rapsiseemne keskmine hind on 410 €/t (-37%, s.o. -23% võrreldes 5 aasta keskmisega). Juba septembris täheldatud hinnalangustrend on nüüd süvenenud. Ukrainast pärinev teravilja ja õliseemned on selle hinnalanguse peamine põhjus, mis praegu mõjutab tõsiselt kõiki ELi riike, sh ka läänepoolsemaid riike, nagu Prantsusmaa või Belgia. Nende hindadega tulevad põllumajandustootjad kogu ELis vaeu nulli ja on mõnes piirkonnas miinuses. Selle põhjuseks on ka kehva saagi ja halva kvaliteedi kombinatsioon. Talikülvi puhul on viimase kahe kuu jooksul olnud pidevate vihmasadude tõttu raskusi ja viivitusi kõigis liikmesriikides. Selle tulemusena on eeldatavasti tavapärasest väiksem külvipind. Põhja-Euroopas on halb saak ja kvaliteet põhjustanud suviljade seemnete kättesaadavuse probleeme.

Foto: Pixabay

Foto: Pixabay

KARTUL

Prantsusmaal, Belgias, Saksamaal ja Madalmaades on kartulitoodang hinnanguliselt umbes 23 miljonit tonni. Seda on 1,3 miljonit tonni rohkem kui 2022. aastal ja sama palju kui 2021. aastal. Keerulised ilmastikuolud põhjustavad paljudel kasvatajatel suuri probleeme koristamisega. Kuna Iirimaa oli novembri lõpus 50% saagist veel maas, Belgias 20% ja Soomes ja Taanis 30%, siis kardetakse, et suur kogus jääb koristamata. Lääne-Euroopas on pakkumine nõudlusest madalam ja turg on tõusuteel. 30. septembril 2023 taastus seemnekartulikaubandus Suurbritanniast Põhja-Iirimaaale tänu nn roheliste kanalite avamisest Windsoris raamistiku raames. 2022. aastal vähenes kartuliseemnete pind EL-is 1,4%, enim kannatasid Prantsusmaa, Saksamaa ja Poola. Kartuliseemne pindala on 2023. aastal jätkanud mitmes liikmesriigis pisut langustrendi, mis on tingitud töötleva tööstuse tugevast nõudlusest ja kartuliseemnete madalamast kasumimarginaalidest, mis tuleneb palju kõrgematest tootmiskuludest. ELi seemnekartuli tootmise vähenemine jätab ELi toidukaupade sektori turutõrgetele rohkem avatuks, samas kui tööstus rõhutab oma muret kvaliteetse seemne puudumise pärast tuleval hooajal.

VÄETISED

Ostuhooaeg algas aeglaselt, kuna mõnes piirkonnas ilmastikuolud ja põllukultuuride hetkehinnad ei soodustanud väetiste ostmist. USA põllumajandusministeerium teatas 52,6 miljoni dollari suurusest rahastamisest väetise tootmise laiendamise programmile, millega rahastatakse 17 uut projekti kodumaise väetise tootmise hoogustamiseks, uuenduslike väetisetehnoloogiate toetamiseks ja põllumeeste kulude vähendamiseks. Euroopa põllumajandustootjad kardavad, et nad satuvad ebasoodsasse olukorda ja kannatavad konkurentsivõime languse all.

VEISELIHA

Keskmine hind [Noorveised / Noorpullid / Härjad] on 483,3 €/100kg (-1,2% vrd eelmise aastaga). Tootmine väheneb (-5,2%). Kaubandustrendid: veiseliha import üldiselt väheneb (-23,6%, andmed juulini – peamised tarnijad on UK, BR, AR, UY) ja eksport (sh elusveised) väheneb (-13,9%, andmed juulini – põhiline partnerid on UK, GH, IL, BA, TR).

LAMBA- JA KITSელიHA

Lambaliha hind on 840,9 €/100kg (+12,6% vrd eelmise aastaga). Võrreldes 2022. aastaga kuni juulini on lammaste tapmine EL-is vähenenud -6,1% ja kitsede tapmine -8,1%. Import on kasvanud (+12% aastas, andmed kuni juulini – peamised tarnijad on Ühendkuningriik, NZ, AU) ja eksport langenud (-6% aastas, andmed juulini – peamised partnerid on Jordaania, UK, LAV, Iisrael).

PIIM JA PIIMATOOTED

Toorpiima hind oli 43,5€/100kg (-0,2% vrd eelmise aastaga). Hinnad tõusevad: või 497 €/100kg (+4,3%), lõssipulber 263 €/100kg (+3,8%), täispiimapulber 362 €/100kg (3,7%). Cheddari hind aga langeb: 348 €/100kg (-2,7%). Suurenenud on toorpiima tootmine (+0,7%), samuti või (+2,4%) ja täispiimapulbri tootmine (+1,7%); lõssipulbri tootmine väheneb (-1,7%). Eksport on tõusnud või (+8%), lõssipulbri (+23%), täispiimapulbri (+15%) ja juustu (+2%) osas.

Mõnes riigis on kuni 50% kartulist endiselt põldudel ja seda ei pruugita koristada. Import Ukrainast mõjutab tõsiselt teravilja-, õliseemne-, suhkru-, linnuliha- ja munasektorit kogu ELis, ka läänepoolsetes riikides.

SEALIHA

Sealiha keskmine hind on 2,1 €/kg (44. nädal, +5,6% vrd eelmise aastaga). Pörsaste hind on kõrge ja võrreldes eelmiste kuudega suhteliselt stabiilne 69,9 €/loom (+30%). Üldiselt on see hindade ja tootmiskulude osas rekordiline aasta, välja arvatud mõned erandid, näiteks teravilja ja energia hinnalangus. ELi tootjad saavad kasu suurest nõudlusest. Kuid kogu Euroopas on tapmine langenud (-8,5% loomade arv) sarnaselt karjade vähenemisega, samuti on vähenenud import (-15% aastaga) kui ka eksport (-19%). Tootjad muretsevad pidevalt sigade Aafrika katku mõju ja tulevaste investeeringuvajaduste pärast.

Foto: Pixabay

LINNULIHA JA MUNAD

Linnuliha hind on (2,6 €/kg broileritele, 44. nädal, +0,8% aastas) toodang +3,1% aastas, mis näitab stabiilsust ja integratsiooni koos paranenud marginaalidega EL-i tasemel. Linnuliha import Brasiiliast, Ukrainast ja Taist kasvab. Mõned riigid seisavad silmitsi haigustega seotud väljakutsetega. Munade hinnad on langenud 2,2 €/kg (-5,6% vrd eelmise aastaga), samas kui munade kogutoodang on veidi tõusnud (+1% aastas) ning Copa-Cogeca ekspertide hinnangul jääb see 2024. aastal stabiilseks. Eksport väheneb ja impordimahud tõusevad pidevalt, eriti Ukrainast, Türgist ja Indiast. Kuigi tootjad seisavad silmitsi madalate hindadega, tagab söödahindade langus väärtusahelates linnu- ja munatoodete konkurentsivõime võrreldes muu lihaga.

MAHETOOTMINE

Mahetoodete müügi keskmine väärtus (2023. a. I kvartal) oli -4% võrreldes 2022. aasta sama perioodiga, välja arvatud Saksamaa ja Austria, kes kogevad järk-järgulist taastumist. On oodata, et inflatsiooni ja madala tarbijanõudluse tõttu hindade tõustrend jätkub, nagu ka müüdavate toodete koguse langus. Mahepiima tootmine I poolaastal 2023 oli +1,41% võrreldes eelmise aasta sama perioodiga. Erinevus mahepiima ja tavapiima hinna vahel süveneb, ulatudes mahepiima puhul 10 eurot/100 kg rohkem kui tavapiima puhul. Peamiseks probleemiks on mahepõllumajandustootjate suundumus naasta tavapõllumajandusse (mõnes Euroopa piirkonnas koguni 20%), vähendades sellega mahepõllumajanduse pindala.

MESI

2023. aastal on olukord liikmesriigiti erinev mitme teguri tõttu, nagu ebasoodsad ilmastikutingimused, katastroofilised sündmused (üleujutused, metsatulekahjud jne), kõrgemad tootmiskulud (eriti tarude transportimisel), tarude arvu vähenemine ja viimaste aastate väga madal toodang. Turgu iseloomustab üldiselt suur laovarude ja mee keskmine hind on 3,5-5 EUR/kg. Kolmandatest riikidest pärit odav importmesi (ligikaudu 1,5-2 eurot/kg) mõjutab turgu negatiivselt.

Foto: iStock

LABORILIHA ON VÄLJAKUTSE ELI PÕLLUMAJANDUSELE

Copa-Cogeca vaeb poolt- ja vastuargumente

Alternatiivseid valke kiidetakse meedias üha enam kui väidetavalt jätkusuutlikku alternatiivi praegusele loomakasvatussüsteemile. Pooldajad väidavad, et need uuenduslikud tooted olenevate tootmisviisist (taimedest, täppiskääritamise teel või bioreaktorites toodetud) aitaksid rahuldada kasvava maailma rahvastiku toidunõudlust ja toota toitu säästvamalt ning sama või madalama hinnaga kui loomseid tooteid. Lisaks sellele vähendavat need uudsed tooted toidusüsteemi keskkonnamõjusid ja toidavad rohkem inimesi vähemate ressurssidega, väidetavalt ka eetiliselt ja tervislikult.

Sellegipoolest on neil potentsiaal radikaalselt muuta toidu tootmist ja tarbimist ning avaldada sügavat mõju põllumajandussektorile, kuna hõlmaksid toidu tootmist ilma põllumeeste ja maakasutusega. Arvestades esimest loataotlust ELis laboris kasvatatud toodete, on ülioluline süveneda nende toodete väidetavatesse eelisesse ning tootmise ja turustamisega seotud ohtude, seadusandluse ja terminoloogia aspektidesse.

KÄSITLETAKSE KOLME TÜÜPI ALTERNATIIVSEID VALKE

1. Laboris kasvatatud tooted: loomarakkudest või kaladest saadud tooted, mida kasvatatakse terve organismist eraldi. See võib hõlmata ka loomset päritolu toiduaineid, nt piim, mesi, foie gras või isegi taimed.

2. Täppiskääritustooted: tooted, mis põhinevad mikroorganismidelt pärit valkudel, nagu bakterid, pärm, seened või vetikad. Täppiskääritamine on tehnoloogia, mis kasutab mikroorganisme spetsiifiliste toodete, näiteks valkude, inimpiimaga identsete oligosahhariidide, vitamiinide või kiudainete tootmiseks. Lisaks sellele, et need on tooted iseeneses, saab koostisosi kasutada taimsete või laboris kasvatatud toodete jaoks.

3. Sega- või hübriidtooted: tooted, milles kombineeritakse erinevaid tehnikaid või loomseid tooteid alternatiivsete valkudega.

HIIGELINVESTEERINGUD ALTERNATIIVSETE VALKUDE ARENDAMISEKS

Viiimase kümnendi jooksul on alternatiivsesse valgutootmisse investeeritud ligikaudu 14,2 miljardit dollarit, millest 79% alates 2020. aasta algusest pärast Covid-19 pandeemia puhkemist. 2021. aastal ületasid ülemaailmsed investeeringud täppiskääritusse 750 miljonit dollarit ja hinnanguliselt ulatuvad 2030. aastaks 36 miljardi dollarini. 2022. aastal vähenesid investeeringud kõikidesse alternatiividesse 42%, ulatudes 2,9 miljardi dollarini ja jõudes tagasi 2021. aasta eelsele tasemele. Vaatamata investeeringute aeglustumisele kasvasid investeeringud Euroopas 24%, ulatudes 2022. aastal 622 miljoni dollarini. Lisaks eraettevõtetele on riigid nagu USA, Hiina, Taani, Iisrael, Singapur ja Kanada investeerinud või võtnud endale kohustuse rahastada alternatiivseid valke. EL on investeerinud ligikaudu 130 miljonit eurot alternatiivsetesse valkude arendamisse ja toitumise muutmisse, toetades programmi Horisont 2020 (hõlmab aastaid 2014–2020) kaudu ligikaudu 18 projekti. Lisatoetust andis LIFE programm. Praeguseks on programmi Horisont Euroopa esimeses osas (hõlmab aastaid 2021–2024) sellesse valdkonda investeeritud umbes 40 miljonit eurot, toetades nelja projekti.

Laboriliha võib radikaalselt muuta toidu tootmist ja tarbimist ning avaldada sügavat mõju põllumajandussektorile, kuna see tähendaks toidu tootmist ilma põllumeeste ja maakasutusega.

TOIMUB INTENSIIVNE POLIITIKA JA TARBIIJA MÕJUTAMINE

Investeeringud kommunikatsiooni ja lobitöösse peegeldavad üldiste investeeringute suundumusi. Sama kehtib ka uute ettevõtete ja organisatsioonide asutamise kohta, mille eesmärk on mõjutada põllumajanduspoliitikat ja tarbijate arusaamu. Lisaks idufirmadele ja nende investorpartneritele moodustavad alternatiivsete valkude mõjustruktuuri osa ka samade investorite rahastatud kolmandatest osapooltest organisatsioonid (MTÜ, mõttekojad, sihtasutused jne). Nende tegevus on suunatud ELile, aga ka ÜRO agentuuridele nagu UNEP, FAO, CODEX, WHO. Oma spetsiaalsed lobby-organisatsioonid on ka USA-s. Kõigi nende sõnum on seotud kestlikkuse, ülemaailmse toidujulgeoleku ja moraalliga (kliimamuutuse vähendamine, elurikkuse tagamine, parem rahvatervis ilma antibiootikumideta ja zoonootiliste haiguste riskita, loomade söötmine tõstab teraviljahindu ja põhjustab vaesust). Lisaks lubavad nad luua kümneid tuhandeid töökohti, lisades maailmamajandusele 1 triljonit dollarit ja pakkudes põllumeestele võimalusi mitmekesistada ja toota väärtuslikke sisendeid täiendava valguga tarneahela jaoks.

VÄLJAKUTSED PÖLLUMAJANDUSELE

Copa-Cogeca toob oma esialgses arvamuses välja järgmised punktid:

1. Puudub side looduse ja põllumajandusega. Kui pole seost loodusega, pole ka põllumajandust.

2. Toiduohutuse, toiteväärtuse ja tervise alaseid eeliseid tuleb veel uurida. Arvestades, et neid tooteid ja tehnoloogiaid pole varem kasutatud, on esmatähtis, et ohutust ja toiteväärtust tuleb hoolikalt uurida; lisaks EFSA-le peaksid enne nende võimalikku siseriiklikule turule lubamist hindamise läbi viima ka riiklikud pädevad asutused; perioodiline hindamine (nt iga 5 aasta järel) on vajalik, et mõista nende tarbimise pikaajalist mõju.

Tarbijate eksitamine tavatoodete nimede kasutamisega on nõrk ja loid argument identiteedi puudumise vabanduseks.

3. Keskkonnasäästlikkuse eelised on vaid oletuslikud.

Laboris kasvatatud toodete kestlikkust hindavate uuringute arv on väga piiratud ja nende tulemused on vastuolulised. Keskkonnamõju analüüsis tuleb arvesse võtta loomakasvatuse positiivseid mõjusid. Alternatiivsete valkude tootjad peavad avalikustama oma toodete toitumis- ja keskkonnaandmed.

4. Tarbija eksitamine vältimiseks igale tootele oma nimi. Liha- ja kalatoodete nimetuste kasutamine ei ole mitte ainult tarbijate eksitamine, vaid ka ebaaus kauplemisvõte.

5. Sotsiaal-majanduslik mõju ELi tootjatele oleks hävitav. Toidu tootmine tööstuslikus mastaabis tooks kaasa märkimisväärse kulude vähenemise, mis asetaks need tooted otsesesse konkurentsi loomsete toodetega. Mõju loomakasvatusele, söödatööstusele, lihatöötlejatele ja turustajatele oleks tohutu nii konkurentsi kui ka tööhõive mõttes. Kuigi pole teada, kui palju töökohti need uued tööstusharud loovad, ei oleks need põllumajandustootjatele ja loomakasvatuse sektori töötajatele kättesaadavad, kuna need nõuavad täiesti teistsuguseid oskusi, mille jaoks pole võimalik kiiresti ümber õppida (nt keemikud, bioloogid, insenerid jne). Turu koondumise oht on terav, mis mõjutab tarbijahindu, ELi tootmissüsteeme ja pikaajaliselt ka toidujulgeolekut. Kõrge tehnoloogiataseme ja finantsinvesteeringute vajaduse ning mastaabisuurenemise tõttu on potentsiaal looduslike toiduainete

Foto: Pixabay

tootmise monopolide tekkeks. Kuna kallite ja keeruliste protsesside väljatöötamine on kaitstud patentidega, on suur tõenäosus, et ettevõtte mitmekordistab tootmist kogu turu kindlustamiseks. Selline tehnoloogia ega kapital ei ole põllumeestele ega väikeettevõtjatele kättesaadav. Kui toitu kasvatatakse laborites, peaksid maapiirkondade elanikud kolima linnadesse või emigreeruma. Seetõttu on oluline tagada, et:

- sotsiaal-majanduslikke tagajärgi tuleb korralikult uurida ja kaaluda;
- kaitsta tuleb ELi tootmismudelite mitmekesisust, mis põhineb erinevatel talutüüpidel, põllumajandustavadel ja toodetel, ning sotsiaalset ja majanduslikku elu ELi maapiirkondades.

TOIT ON MIDAGI ENAMAT, KUI ELUSPÜSIMISE MATERJAL

Copa-Cogeca lükkab tagasi puhtalt utilitaarse nägemuse toidust, mis on aluseks laboris kasvatatud, täppiskääritatud või segatoodete väljatöötamisele, kus põllumajandusloomi peetakse „masinateks” või tööstuslikuks tooteks, mille ainus erinevus seisneb ekstraheerimise tasemes.

Toit on midagi enam kui lihtsalt eluspüsimiseks vajalik materjal; ennekõike on see kultuuriline ja sotsiaalne fakt, millel on antropoloogilised, eetilised, majanduslikud ja poliitilised tagajärjed. Loomse päritoluga toodete tarbimine on põimunud 10 000 aasta taguse põllumajanduse (loomade kodustamise ja aretamise) arenguga ning laiemalt tsivilisatsiooni arenguga. See on ka oluline loodusele, maapiirkondadele, bioloogilisele mitmekesisusele ja loomakasvatajate majanduslikule ellujäämisele. Copa-Cogeca esitab ELi asutustele 15 ettepanekut teema käsitlemiseks ning kutsub oma liikmeid aktiivselt teemat arutama.

Kui toitu kasvatatakse laborites, peaksid maapiirkondade elanikud kolima linnadesse või emigreeruma.

Foto: Pixabay

ÜLEVAADE ELI KAHEPOOLSETEST KAUBANDUSLÄBIRÄÄKIMISTEST

Sõlmiti vabakaubandusleping Uus-Meremaaga. Läbirääkimised Austraalia kukkusid läbi

EL püsis 2022. aastal põllumajandustoodete ja toiduainetega kauplemises maailmas esikohal. 2022. aastal imporditi põllumajandus- ja toidutooteid 171 miljardi euro väärtuses ja eksporditi 229 miljardi euro väärtuses. Hoolimata ülemaailmsest hinnatõusust üldiselt ei vähenenud põllumajandus- ja toidutoodetega kaubeldavad mahud ja mõnikord need isegi suurenesid. Sellele aitas kaasa ELi lai kaubanduslepingute võrgustik. 2022. aastal toimus 44% ELi kaubavahetusest sooduskaubanduslepingute alusel 74 eelispartneriga.

KÄIMASOLEVAD KAUBANDUSLÄBIRÄÄKIMISED

India. Eelmised läbirääkimised toimusid aastatel 2007–2013. EL ja India taaselustasid juunis 2022 läbirääkimised vabakaubanduslepingu sõlmimiseks, mis võiks olla vastukaaluks Hiina kasvavale mõjuvõimule India ja Vaikse ookeani piirkonnas. EL soovib suuremat juurdepääsu India turule autodele, alkoholsetele jookidele ja põllumajandus- ja toidutoodetele (nt juustule), samas kui Indiast nähakse rohkem kasu teenuste osas ja soovitakse India spetsialistide jaoks lihtsamat juurdepääsu ELi viisadele. Läbirääkimiste 5. voor toimus juunis 2023 New Delhis. Esimene pakkumine turulepääsuks tehti 2023. aasta augustis. Seejärel toimus kuues voor 16.–20.10.2023 Brüsselis. Eraldi läbirääkimised toimuvad ELi geograafiliste tähiste tunnustamise osas. Kokkuleppele loodetakse jõuda enne 2024. aasta Europarlamendi valimisi.

Indoneesia. Läbirääkimisi alustati 2016. aastal, turulepääsu pakkimiste vahetus toimus 2019. aasta detsembris. Käimas on arutelud riigihangete, investeeringute, teenuste üle. Dispuuti on põhjustanud palmiõli, indoneeslastele ei meeldi ka ELi raadamisvastane määrus, mis võib nende hinnangul kahjustada väiketootjaid. 15. voor toimus 10.–14.07.2023 Yogyakarta. Kokkuleppele loodetakse jõuda enne Indoneesia valimisi 2024. aasta veebruaris.

Tai. Läbirääkimised käivitati 2013. aasta märtsis ja pandi ootele 2014. aastal pärast sõjaväelist riigipööret. Läbirääkimised taasavati 2023. a. märtsis, esimene voor toimus septembris 2023, teine ring arvatavasti jaanuaris 2024 Bangkokis.

Mercosur - EL ja Mercosur peavad konstruktiivseid arutelusid, et viia lõpule assotsiatsioonilepinguga seotud pooleliolevad küsimused. Viimastel kuudel on tehtud märkimisväärsed edusamme. Läbirääkimised jätkuvad eesmärgiga viia protsess lõpule ja jõuda mõlemale piirkonnale vastastikku kasuliku kokkuleppeni, mis vastab nende ühiskondade nõudmistele ja püüdlustele.

Austraalia. Läbirääkimisi alustati aastal 2018, a., praeguseks toimunud 15 vooru. Kokkulepet ei saavutata niipea pärast seda, kui viimane katse oktoobri lõpus tulemusteni jõuda lagunes. Austraalia partnerid nõudsid ootamatult suuremat juurdepääsu turule veise-, suhkru- ja lambaliha-sektoris. Nende taotletud tariifikvoote pidas EL-i pool ebamõistlikuks ja lepingut ei sõlmitud. Austraalia põllumehed on olnud väga valjuhäälsed, et nad ei soovi tehingut, kui see nende nõudmistele ei vasta. Copa-Cogeca palus enne viimast kohtumist Osakas komisjoni asepresident Dombrovskist ja volinik Wojciechowskit mitte teha järeleandmisi nendes niigi tundlikes sektorites.

LÕPETATUD LÄBIRÄÄKIMISED

Uus-Meremaa. Eelmisel suvel sõlmitud vabakaubanduslepingu ratifitseeris Euroopa Parlament ametlikult 22. novembril. Lõplik arutelu parlamendis keskendus eri erakondade liikmete murele liha impordi mõjude pärast ELi põllumajandussektorile ja kliimale. Leping jõustub 2024. aasta esimesel poolel.

Jaapan. Leping jõustumine 01.02.2019. Leping sisaldab kaitset ELi geograafilistele tähistele. Jaapan pakkus põllumajandus-toidusektoris 25 tariifikvooti. ELi kõrgetasemeline missioon külastas Jaapanit 2.–6. juulini 2023. 6. novembril 2023 toimus põllumajanduskoostöö komitee koosolek. Hetkel on käimas komisjoni küsitlus lepingu tõhusa kasutamise, olemasolevate takistuste ja parendusvõimaluste väljaselgitamiseks.

Vietnam. Läbirääkimiste lõpetati 2015, leping jõustus 1. augustil 2020. Sellele on järgnenud ELi-Vietnami kaubandussuhete suurenemine ja õitseng. Peamised EL-i põllumajandus- ja toiduainete ekspordiartiklid: liha, piimatooted, veinid ja kanged alkohoolsed joogid, põllumajandus- ja toiduainetööstuse sisendid. Peamised Vietnami ekspordiartiklid: kohv, pipar, India pähkliid, riis, troopilised puuviljad ja vürtsid.

Singapur. Leping jõustus 21. novembril 2019. a. Kaubanduskomitee esimene koosolek toimus 7. detsembril 2021. a. Praegu on Singapuri siseriiklikus registris kaitstud 163 EL-i geograafilist tähist. Toimub hea koostöö sanitaar- ja fütosanitaarnõuete vallas. Juulis 2022 külastas EL-i kõrgetasemeline missioon Singapuri ja Vietnami.

186 MILJONIT EUROT PÕLLU- MAJANDUSTOODETE MÜÜGI- EDENDUSEKS

Euroopa Komisjon kinnitas 2024. aasta tööprogrammi

Euroopa Komisjon eraldab 2024. aastal 185,9 miljonit eurot, et rahastada kestlike ja kvaliteetsete ELi põllumajanduslike toiduainete müügiedendusmeetmete edendamist EL-is ja kogu maailmas. ELi põllumajandustoodete müügiedenduskampaaniad peaksid olema kavandatud avama uusi turuvõimalusi ELi põllumajandustootjatele ja toidu-ainetööstusele laiemalt ning aitama ettevõtlust säilitada. Lisaks põllumajandustoodete kestliku tootmise ja tarbimise suurendamisele toetab müügiedenduspoliitika ka ELi põllumajanduse ja toidutööstuse kestlikku taastumist keerulises majandusolukorras.

ERALDI RAHASTUS ELI SISETURUL JA KOLMANDATES RIIKIDES TOIMUVALE MÜÜGIEDENDUSELE

2024. aastaks valitud kampaaniate jaoks ette nähtud summad jagunevad selliselt, et ELi siseturul toimuva edendamiseks nähakse ette 81,3 milj. eurot ja kolmandates riikides toimuva edendamiseks 85,1 milj.eurot. Väljaspool ELi on peamisteks edendamiseesmärkideks suure kasvupotentsiaaliga riigid ja piirkonnad. Nende hulka kuuluvad Hiina, Jaapan, Lõuna-Korea, Singapur ja Põhja-Ameerika. Ühendkuningriik on endiselt üks peamisi ELi põllumajanduslike toiduainete eksporditurge, moodustades EL 27 eks-pordist rohkem kui 20%.

OLULINE ON KESTLIKKUS, MAHETOOTMINE, KVALITEET, PUU- JA KÖÖGIVILI

2024. aastaks valitud müügiedenduskampaaniad peaksid olema suunatud kestlikest põllumajandustavade saadud toodetele. Selliste toodete kampaaniateks eraldatakse 62 miljonit eurot, sealhulgas 42 milj. eurot mahetoodetele. Üks eeldatavaid tulemusi on ELi mahetoote logo tuntuse suurendamine Euroopa tarbijate seas ja mahetoodete tarbimise edendamine kooskõlas ELi mahetootmise arendamise tegevuskavaga. Teine eesmärk on suurendada teadlikkust ELi kvaliteedikavade ja kaitstud päritolunimetuse (KPN), kaitstud geograafilise tähisena (KGT) ja garanteeritud traditsioonilise tootena registreeritud toodetest.

Logo: Euroopa Komisjon

ELi müügiedenduspoliitika nurgakiviks jääb värske puu- ja köögivilja tarbimise edendamine tasakaalustatud toitumise kontekstis. 2024. aasta tööprogrammis eraldatakse üle 18 milj. euro värske puu- ja köögivilja tarbimise edendamiseks. See ei välista nende toodete kampaaniate rahastamist ka ülejäänud müügiedendus-tegevuse eelarvest. Tarbijatele suunatud müügiedendusmeetmed siseturul peaksid viitama sihtrühmaks olevate liikmesriikide toitumissuunistele ja olema nendega kooskõlas.

TAOTLUSVOOR AVATUD 18.01. KUNI 14.05.2024

Tulevaste 2024. aasta kampaaniatega seotud konkursikutsed on avatud 18. jaanuarist kuni 14. maini 2024. Neid haldab [Euroopa Teadusuuringute Rakendusamet](#) (REA). Rahastamisaotlusi saavad esitada mitmesugused organisatsioonid, näiteks kaubandus- ja tootja-organisatsioonid ning muud müügiedendusega tegelevad toidutootjad. Lihtprogrammide rahastamiseks võib taotluse esitada kas üks või mitu organisatsiooni samast ELi liikmesriigist. Multiprogrammide ehk mitut riiki hõlmavate programmide taotluse peavad esitama vähemalt kaks riiklikku organisatsiooni vähemalt kahest liikmesriigist või üks kuni mitu Euroopa tasandi organisatsiooni.

Lehe väljaandmist toetab:

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfond:
Euroopa investeringud
maapiirkondadesse

Põllumajanduskoda

Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda

Pärnu mnt. 141
Tallinn 11314
Telefon: 6009 349
E-post: info@epkk.ee
www.epkk.ee